

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 912/2014**2014 m. liepos 23 d.****kuriuo nustatoma finansinės atsakomybės, susijusios su investuotojų ir valstybės ginčų sprendimu teismuose, įsteigtuose tarptautiniais susitarimais, kurių šalis yra Europos Sąjunga, paskirstymo tvarka**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 207 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

laikydami įprastą teisėkūros procedūrą ⁽¹⁾,

kadangi:

- (1) įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, tiesioginės užsienio investicijos įtrauktos į bendrai prekybos politikai priskiriamų sričių sąrašą. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 3 straipsnio 1 dalies e punktą Sąjunga turi išimtinę kompetenciją bendros prekybos politikos srityje ir gali būti tarptautinių susitarimų, apimančių nuostatas dėl tiesioginių užsienio investicijų, šalis;
- (2) investicijų apsaugą numatančiuose susitarimuose gali būti nustatytas investuotojų ir valstybės ginčų sprendimo mechanizmas, pagal kurį trečiosios šalies investuotojas gali pareikšti ieškinį prieš valstybę, kurioje jis yra investavęs. Investuotojų ir valstybės ginčų sprendimas gali baigtis pinigines kompensacijos priteisimu. Be to, kiekvienoje tokioje byloje bus neišvengiamai patiriamos didelės arbitražo administravimo išlaidos bei išlaidos, susijusios su gynyba nagrinėjant bylą;
- (3) tarptautinė atsakomybė už režimą, dėl kurio sprendžiamas ginčas, atitinka kompetencijos tarp Sąjungos ir valstybių narių padalijimą. Todėl Sąjunga iš principo bus atsakinga už gynybą pagal ieškinius dėl susitarime išdėstytų taisyklių, patenkančių į išimtinės Sąjungos kompetencijos sritį, pažeidimo, neatsižvelgiant į tai, ar ginčijamą režimą taiko pati Sąjunga, ar valstybė narė;
- (4) Sąjungos susitarimuose užsienio investuotojams turėtų būti užtikrinama tokio paties aukšto lygio apsauga, bet ne didesnė, kokia pagal Sąjungos teisę ir pagrindinius valstybių narių bendruosius teisės principus suteikiama Sąjungos investuotojams. Sąjungos susitarimuose turėtų būti užtikrinama, kad būtų gerbiamos ir apsaugomos Sąjungos teisėkūros galios ir teisė reglamentuoti;
- (5) jeigu pagal tarptautinę teisę Sąjunga, kaip subjektas, turintis teisinį subjektiškumą, yra atsakinga už taikomą režimą, ji turėtų, remiantis tarptautine teise, sumokėti priteistas sumas ir padengti su ginču susijusias išlaidas. Tačiau atitinkamų sumų priteisimo priežastis gali būti pačios Sąjungos taikomas režimas arba valstybės narės taikomas režimas. Taigi būtų neteisinga, jei priteista suma ir arbitražo išlaidos būtų sumokamos iš Sąjungos biudžeto, kai režimą taikė valstybė narė, nebent atitinkamo režimo buvo reikalaujama pagal Sąjungos teisę. Todėl remiantis Sąjungos teise reikia paskirstyti finansinę atsakomybę tarp pačios Sąjungos ir valstybės narės, atsakingos už taikomą režimą, atsižvelgiant į šiame reglamente nustatytus kriterijus;

⁽¹⁾ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2014 m. liepos 23 d. Tarybos sprendimas.

- (6) 2011 m. balandžio 6 d. rezoliucijoje dėl būsimos Europos tarptautinės investicijų politikos Europos Parlamentas aiškiai paragino sukurti šiame reglamente numatytą mechanizmą. Be to, Taryba savo 2010 m. spalio 25 d. išvadose dėl visapusiškos tarptautinės investicijų politikos paprašė Komisijos išnagrinėti šį klausimą;
- (7) finansinė atsakomybė turėtų būti priskirta subjektui, kuris atsakingas už režimą, pripažintą neatitinkančiu atitinkamų susitarimo nuostatų. Todėl pati Sąjunga turėtų priimti finansinę atsakomybę tada, kai atitinkamą režimą taikė Sąjungos institucija, įstaiga, tarnyba ar agentūra. Atitinkama valstybė narė turėtų priimti finansinę atsakomybę tada, kai atitinkamą režimą taikė ta valstybė narė. Tačiau, kai valstybė narė veikia taip, kaip reikalaujama pagal Sąjungos teisę, pavyzdžiui, perkeldama į nacionalinę teisę Sąjungos priimtą direktyvą, pati Sąjunga turėtų priimti finansinę atsakomybę, nes atitinkamo režimo reikalaujama pagal Sąjungos teisę. Šiame reglamente taip pat turėtų būti numatyta galimybė, kad atskiri atvejai būtų susiję su valstybės narės taikomu režimu ir su režimu, kurio reikalaujama pagal Sąjungos teisę ir turėtų apimti visus veiksmus, kurių imasi valstybės narės ir Sąjunga. Tokiais atvejais valstybės narės ir Sąjunga turėtų priimti finansinę atsakomybę už konkretų valstybių narių ar Sąjungos taikomą režimą;
- (8) Sąjunga visada turėtų būti atsakove, kai ginčas yra išskirtinai susijęs su režimu, kurį taikė Sąjungos institucijos, įstaigos, tarnybos ar agentūros, kad Sąjunga pagal pirmiau minėtus kriterijus priimtų galimą finansinę atsakomybę, kylančią iš ginčo;
- (9) tais atvejais, kai valstybė narė priimtų galimą finansinę atsakomybę, kylančią iš ginčo, teisinga ir tikslinga leisti tokiai valstybei narei būti atsakove, kad ji galėtų apginti režimą, kurį taikė investuotojui. Šiame reglamente nustatyta tvarka siekiama užtikrinti, kad dėl bylinėjimosi išlaidų ar galutinio sprendimo priteisti tam tikras sumas iš atitinkamos valstybės narės Sąjungos biudžetas ir Sąjungos nefinansiniai išteklių net ir laikinai nepatirs naštos;
- (10) tačiau valstybės narės gali pageidauti, kad tokio tipo ginče atsakove būtų Sąjunga, pavyzdžiui, dėl priežasčių, susijusių su technine kompetencija. Todėl valstybė narė turėtų turėti galimybę atsisakyti būti atsakove, nedarant poveikio jos finansinei atsakomybei;
- (11) siekiant užtikrinti tinkamą Sąjungos interesų apsaugą, būtina numatyti galimybę pačiai Sąjungai išimtinėmis aplinkybėmis būti atsakove ginčiuose, susijusiuose su valstybės narės taikomu režimu. Tos aplinkybės apima tik tuos atvejus, kai ginčas taip pat susijęs su Sąjungos taikomu režimu, kai pasirodo, kad valstybės narės taikomo režimo reikalaujama pagal Sąjungos teisę ir kai dėl panašaus režimo Pasaulio prekybos organizacijoje (toliau – PPO) yra Sąjungai pareikštas susijęs ieškinys, kai sudaryta kolegija ir ieškinys yra susijęs su tuo pačiu konkrečiu teisiniu klausimu ir kai tai būtina argumentacijos nuoseklumui PPO byloje užtikrinti;
- (12) kai Sąjunga yra atsakovė bylose, susijusiose su valstybių narių priemonėmis, Komisija turėtų organizuoti gynybą taip, kad apsaugotų atitinkamos valstybės narės finansinius interesus;
- (13) sprendimai dėl to, ar atsakove turėtų būti Sąjunga ar valstybė narė, turėtų būti priimami remiantis šiame reglamente nustatyta sistema. Tikslinga, kad Komisija nedelsdama informuotų Europos Parlamentą ir Tarybą apie tai, kaip ši sistema taikoma;

- (14) šiame reglamente turėtų būti numatytos kai kurios praktinio pobūdžio nuostatos dėl arbitražo proceso reikalavimų ginčų, susijusių su valstybės narės taikomu režimu, atvejais. Tokiomis nuostatomis turėtų būti siekiama geriausio įmanomo dalyvavimo ginčo sprendime, kartu užtikrinant Europos Sąjungos sutarties (toliau - ES sutartis) 4 straipsnio 3 dalyje nurodytos lojalios bendradarbiavimo pareigos laikymąsi ir atitinkamos valstybės narės interesų gynimą ir apsaugą;
- (15) kai Sąjunga yra atsakovė, tokiomis nuostatomis turėtų būti numatytas itin glaudus bendradarbiavimas, įskaitant greitą informavimą apie svarbius proceso etapus, atitinkamų dokumentų teikimas, dažnos konsultacijos ir įtraukimas į delegaciją procese;
- (16) kai atsakovė yra valstybė narė, tikslinga, kad laikantis ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje nurodytos lojalios bendradarbiavimo pareigos, ji nuolat informuotų Komisiją apie bylos eigą ir visų pirma užtikrintų, kad būtų laiku pranešama apie svarbius proceso etapus, pateikiami atitinkami dokumentai, dažnai vykdomos konsultacijos ir įtraukiama į delegaciją procese. Taip pat tikslinga, kad Komisijai būtų suteikta tinkama galimybė nustatyti ginčo metu iškelta teisės klausimą ar kitą dalyką, kuriuo suinteresuota Sąjunga;
- (17) nedarant poveikio arbitražo proceso rezultatams, valstybė narė turėtų galėti bet kuriuo metu sutikti būti finansiškai atsakinga tuo atveju, jei reikės mokėti kompensaciją. Tokiu atveju valstybė narė ir Komisija turėtų galėti sudaryti susitarimus dėl periodiško išlaidų apmokėjimo ir dėl kompensacijos sumokėjimo. Toks sutikimas nereiškia, kad valstybė narė pripažįsta, kad ieškinys yra pagrįstas. Komisija tokiu atveju turėtų galėti priimti sprendimą, kuriuo valstybė narė būtų įpareigota užtikrinti tokių išlaidų padengimą. Tuo atveju, jei teismas priteisia išlaidas Sąjungai, Komisija turėtų užtikrinti, kad bet kokios iš anksto apmokėtos išlaidos būtų nedelsiant kompensuotos atitinkamai valstybei narei;
- (18) kai kuriais atvejais gali būti tikslinga sudaryti taikos sutartį siekiant išvengti brangaus ir nereikalingo arbitražo. Būtina nustatyti tokių taikos sutarčių sudarymo procedūrą. Pagal tokią procedūrą Komisijai turėtų būti leidžiama laikantis nagrinėjimo procedūros sudaryti taikos sutartį dėl bylos, susijusios su Sąjungos finansine atsakomybe, jei tai atitinka Sąjungos interesus. Jei byla taip pat susijusi su valstybės narės taikomu režimu, tikslinga, kad Sąjunga būtų taikiu sutarimu galėtų išspręsti tik jei toks sprendimas neturėtų finansinių ar biudžetinių pasekmių atitinkamai valstybei narei. Tokiais atvejais tikslinga, kad Komisija ir atitinkama valstybė narė glaudžiai bendradarbiautų ir tarpusavyje konsultuotųsi. Valstybė narė turėtų visada galėti sudaryti taikos sutartį, su sąlyga, kad ji prisiims visą finansinę atsakomybę ir kad tokia taikos sutartis bus suderinama su Sąjungos teise;
- (19) jeigu iš Sąjungos priteisiama tam tikra suma, ta suma turėtų būti nedelsiant sumokėta. Komisija turėtų imtis veiksmų sumokėti tokias sumas, išskyrus atvejus, kai valstybė narė jau prisiėmė finansinę atsakomybę;
- (20) Komisija turėtų glaudžiai konsultuotis su atitinkama valstybe nare, siekdama susitarti dėl finansinės atsakomybės paskirstymo. Kai Komisija nustato, kad valstybė narė yra atsakinga, o valstybė narė su tuo nesutinka, Komisija turėtų sumokėti priteistas sumas ir parengti valstybei narei skirtą sprendimą, kuriuo būtų reikalaujama į Sąjungos biudžetą sumokėti atitinkamas sumas ir taikytinas palūkanas. Mokėtinos palūkanos turėtų būti tokios, kokios nustatytos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012⁽¹⁾ 78 straipsnio 4 dalį. SESV 263 straipsniu galima remtis tuomet, kai valstybė narė mano, kad sprendimas neatitinka šiame reglamente išdėstytų kriterijų.

⁽¹⁾ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL L 298, 2012 10 26, p. 1).

- (21) iš Sąjungos biudžeto turėtų būti dengiamos išlaidos, atsirandančios iš tiesioginių užsienio investicijų nuostatas apimančių susitarimų, kurių šalis yra Sąjunga ir kuriais nustatoma investuotojų ir valstybės ginčų sprendimų tvarka. Kai valstybės narės yra finansiškai atsakingos pagal šį reglamentą, Sąjunga turėtų galėti pirma surinkti atitinkamos valstybės narės įmokas prieš padengdama atitinkamas išlaidas arba pirma padengti atitinkamas išlaidas ir vėliau gauti kompensaciją iš atitinkamos valstybės narės. Turėtų būti įmanoma naudotis abiem šiais biudžeto tvarkymo būdais atsižvelgiant į tai, kuris iš jų tinkamesnis, visų pirma laiko požiūriu. Taikant bet kurį iš būdų atitinkamos valstybės narės sumokėtos įmokos ar kompensacijos turėtų būti laikomos Sąjungos biudžeto vidaus asignuotomis įplaukomis. Iš šių vidaus asignuotųjų įplaukų gaunami asignavimai ne tik turėtų padengti atitinkamas išlaidas, bet jais turėtų būti galima papildyti kitas Sąjungos biudžeto dalis, iš kurių skirti pirminiai asignavimai atitinkamoms išlaidoms padengti pagal antrąjį būdą;
- (22) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai;
- (23) įgyvendinimo įgaliojimais, susijusiais su 9 straipsnio 2 ir 3 dalimis, 13 straipsnio 1 dalimi, 14 straipsnio 8 dalimi, 15 straipsnio 3 dalimi ir 16 straipsnio 3 dalimi, turėtų būti naudojamosi vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 182/2011 ⁽¹⁾;
- (24) priimant sprendimus, kuriuose numatoma, kad Sąjunga būtų atsakove pagal 9 straipsnio 2 dalį, reikėtų laikytis patariamąsios procedūros, kadangi reikia, kad Sąjunga perimtų gynybą tokiose bylose, bet kad tai vis tiek kontroliuotų valstybės narės. Priimant sprendimus dėl taikos sutarčių pagal 15 straipsnio 3 dalį, reikėtų laikytis patariamąsios procedūros, atsižvelgiant į tai, kad tie sprendimai daugiausia turės vien laikiną poveikį Sąjungos biudžetui, nes atitinkama valstybė narė turės prisiimti bet kokią finansinę atsakomybę, kylančią iš ginčo, ir kadangi šiame reglamente yra nustatyti išsamūs kriterijai dėl tokio ginčų sprendimo priimtumo,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Taikymo sritis

1. Nedarant poveikio SESV nustatytam kompetencijos pasidalijimui, šis reglamentas taikomas investuotojų ir valstybės ginčų sprendimui pagal susitarimą, kurio šalis yra Sąjunga arba Sąjunga ir jos valstybės narės ir kurį inicijavo trečiosios valstybės ieškovas. Visų pirma, šio reglamento priėmimas ir taikymas neturi poveikio Sutartyse nustatytam kompetencijos atskyrimui, be kita ko, ir tokiam atskyrimui valstybių narių arba Sąjungos taikomo režimo, kuris yra ieškovo ginčijamas dalykas investuotojų ir valstybės ginčo sprendimo procese pagal susitarimą, atžvilgiu.

2. Informavimo tikslais Komisija *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbia ir atnaujina susitarimų, kuriems taikomas šis reglamentas, sąrašą.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamos šios terminų apibrėžtys:

- a) susitarimas – nuostatas dėl tiesioginių užsienio investicijų apimantis tarptautinis susitarimas, kurio šalis yra Sąjunga arba Sąjunga ir jos valstybės narės ir kuriame numatytas investuotojų ir valstybės ginčų sprendimas;

⁽¹⁾ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

- b) arbitražo išlaidos – arbitražo teismo ir arbitražo institucijos mokesčiai ir išlaidos, atstovavimo išlaidos ir išlaidos, kurias arbitražo teismas priteisia ieškovui, pavyzdžiui, vertimo išlaidos, teisinės bei ekonominės analizės išlaidos ir kitos atitinkamos su arbitražo procesu susijusios išlaidos;
- c) ginčas – ieškinys, kurį, remdamasis susitarimu, prieš Sąjungą arba valstybę narę pareiškia ieškovas ir dėl kurio sprendimą priims arbitražo teismas;
- d) investuotojų ir valstybės ginčų sprendimas – susitarime numatytas mechanizmas, pagal kurį ieškovas gali reikšti ieškinius prieš Sąjungą arba valstybę narę;
- e) valstybė narė – viena ar daugiau Europos Sąjungos valstybių narių;
- f) atitinkama valstybė narė – valstybė narė, kuri taikė režimą, kuris tariamai neatitinka susitarimo;
- g) finansinė atsakomybė – pareiga sumokėti pinigų sumą, kurią priteisė arbitražo teismas arba kurią sutarta sumokėti pagal taikos sutartį, įskaitant arbitražo išlaidas;
- h) taikos sutartis – susitarimas, kurį sudaro Sąjunga ar valstybė narė arba jos abi ir ieškovas, pagal kurį ieškovas sutinka atsisakyti reikalavimų mainais į pinigų sumos sumokėjimą ar kitokį veiksma nei pinigų sumos sumokėjimas, įskaitant atvejus, kai taikos sutartis yra įrašoma į arbitražo teismo sprendimą;
- i) arbitražo teismas – asmuo ar įstaiga, kuriai pagal susitarimą pavesta priimti sprendimą dėl investuotojo ir valstybės ginčo;
- j) ieškovas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris pagal susitarimą gali pareikšti ieškinį dėl investuotojo ir valstybės ginčo sprendimo, arba fizinis ar juridinis asmuo, kuriam pagal susitarimą teisėtai perduoti ieškovo reikalavimai.
- k) Sąjungos teisė – SESV ir ES sutartis, taip pat kiti SESV 288 straipsnio antroje, trečioje ar ketvirtoje pastraipoje nurodyti Sąjungos teisės aktai ir tarptautiniai susitarimai, kurių šalis yra Sąjunga arba Sąjunga ir valstybės narės; vien šio reglamento tikslais „Sąjungos teisė“ nereiškia susitarime nustatytų investicijų apsaugos nuostatų;
- l) reikalaujama pagal Sąjungos teisę – nurodomas režimas tuo atveju, kai atitinkama valstybė narė būtų galėjusi išvengti tariamo susitarimo pažeidimo, tik jei būtų ignoravusi pareigą pagal Sąjungos teisę, pavyzdžiui, kai ji negali spręsti arba veikti savo nuožiūra rezultato, kurį reikia pasiekti, atžvilgiu.

II SKYRIUS

FINANSINĖS ATSAKOMYBĖS PASKIRSTYMAS

3 straipsnis

Paskirstymo kriterijai

1. Iš ginčo pagal susitarimą kylanti finansinė atsakomybė paskirstoma remiantis šiais kriterijais:

- a) Sąjunga prisiima finansinę atsakomybę, kylančią iš Sąjungos institucijų, įstaigų, tarnybų ar agentūrų taikomo režimo;

- b) atitinkama valstybė narė prisiima finansinę atsakomybę, kylančią iš tos valstybės narės taikomo režimo;
- c) taikant b punkto išimtį, Sąjunga prisiima finansinę atsakomybę, kylančią iš valstybės narės taikomo režimo, tais atvejais, kai tokio režimo buvo reikalaujama pagal Sąjungos teisę.

Nepaisant pirmos pastraipos c punkto, kai atitinkama valstybė narė turi imtis veiksmų pagal Sąjungos teisę, kad pašalintų ankstesnio akto neatitiktį Sąjungos teisei, ta valstybė narė yra finansiškai atsakinga, išskyrus atvejus, kai toks ankstesnis aktas buvo reikalaujamas pagal Sąjungos teisę.

2. Šiame reglamente numatytais atvejais Komisija priima sprendimą, kuriuo pagal 1 dalyje išdėstytus kriterijus nustatoma atitinkamos valstybės narės finansinė atsakomybė. Apie tokį sprendimą pranešama Europos Parlamentui ir Tarybai.

3. Nepaisant šio straipsnio 1 dalies, atitinkama valstybė narė yra finansiškai atsakinga, kai:

a) ji prisiėmė galimą finansinę atsakomybę pagal 12 straipsnį; arba

b) ji sudaro taikos sutartį pagal 15 straipsnį.

4. Nepaisant šio straipsnio 1 dalies, Sąjunga prisiima finansinę atsakomybę tais atvejais, kai Sąjunga yra atsakove pagal 4 straipsnį.

III SKYRIUS

GINČO EIGA

1 SKIRSNIS

Ginčo dėl Sąjungos taikomo režimo eiga

4 straipsnis

Sąjungos taikomas režimas

1. Sąjunga yra atsakovė tada, kai ginčas susijęs su Sąjungos institucijų, įstaigų, tarnybų ar agentūrų taikomu režimu.
2. Komisija, gavusi ieškovo prašymą dėl konsultacijų arba pranešimą, kuriame ieškovas nurodo savo ketinimą inicijuoti arbitražo procesą pagal susitarimą, nedelsdama informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą.

2 SKIRSNIS

Ginčo dėl valstybės narės taikomo režimo eiga

5 straipsnis

Valstybės narės taikomas režimas

Šis skirsnis taikomas ginčams, visiškai ar iš dalies susijusiems su valstybės narės taikomu režimu.

*6 straipsnis***Komisijos ir atitinkamos valstybės narės bendradarbiavimas ir konsultacijos**

1. Vadovaudamasi lojalaus bendradarbiavimo principu, nurodytu ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje, Komisija ir atitinkama valstybė narė imasi visų reikiamų veikslių Sąjungos ir atitinkamos valstybės narės interesams apginti ir apsaugoti.
2. Komisija ir atitinkama valstybė narė pradeda konsultacijas dėl dalyvavimo sprendžiant ginčus pagal šį reglamentą, atsižvelgdamos į šiame reglamente ir atitinkamame susitarime nustatytus terminus, ir atvejais, kai tai reikalinga ginčų eigai, tarpusavyje keičiasi kita informacija.

*7 straipsnis***Prašymas dėl konsultacijų**

1. Komisija, gavusi ieškovo pagal susitarimą pateiktą prašymą dėl konsultacijų, nedelsdama informuoja atitinkamą valstybę narę. Valstybė narė, kuriai pranešama apie prašymą dėl konsultacijų arba kuri jį gavo, nedelsdama informuoja Komisiją.
2. Į Sąjungos delegacijos konsultacijoms sudėtį įeina atitinkamos valstybės narės ir Komisijos atstovai.
3. Atitinkama valstybė narė ir Komisija nedelsdamos viena kitai pateikia bylai svarbią informaciją.
4. Komisija apie visus tokius prašymus dėl konsultacijų praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

*8 straipsnis***Pranešimas apie ketinimą inicijuoti arbitražo procesą**

1. Komisija, gavusi pranešimą, kuriame ieškovas nurodo savo ketinimą inicijuoti arbitražo procesą pagal susitarimą, nedelsdama informuoja atitinkamą valstybę narę. Kai ieškovas pareiškia savo ketinimą inicijuoti arbitražo procesą Sąjungos ar valstybės narės atžvilgiu, per 15 darbo dienų nuo tokio pranešimo gavimo Komisija informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie tai, kas yra ieškovas, kokios susitarimo nuostatos esą yra pažeistos, nurodo susijusį ekonomikos sektorių, režimą, kuriuo tariamai pažeidžiamas susitarimas, ir reikalaujamos atlyginti žalos sumą.
2. Valstybė narė, gavusi pranešimą, kuriame ieškovas nurodo apie savo ketinimą inicijuoti arbitražo procesą, nedelsdama informuoja Komisiją.
3. Komisija apie visus tokius pranešimus apie ketinimą inicijuoti arbitražo procesą praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

*9 straipsnis***Atsakovo statusas**

1. Atitinkama valstybė narė yra atsakove, išskyrus atvejus, kai egzistuoja bet kuri iš šių aplinkybių:
 - a) Komisija, pasikonsultavusi pagal 6 straipsnį, per 45 dienas nuo 8 straipsnyje nurodyto pranešimo gavimo priėmė sprendimą pagal šio straipsnio 2 arba 3 dalį; arba
 - b) valstybė narė, pasikonsultavusi pagal 6 straipsnį, per 45 dienas nuo 8 straipsnyje nurodyto pranešimo gavimo Komisijai raštu patvirtino neketinanti būti atsakove.

Esant bet kuriai iš a arba b punkte nurodytų aplinkybių, atsakovė yra Sąjunga.

2. Remdamasi išsamia ir subalansuota faktų analize ir valstybėms narėms nurodytais teisiniais argumentais, laikydamasi 22 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros, Komisija įgyvendinimo aktais gali nuspręsti, kad Sąjunga turi būti atsakove, kai egzistuoja viena ar daugiau toliau išvardytų aplinkybių:

a) Sąjunga prisiimtų visą arba bent dalį galimos finansinės atsakomybės, kylančios iš ginčo, pagal 3 straipsnyje išdėstytus kriterijus; arba

b) ginčas taip pat susijęs su Sąjungos institucijų, įstaigų, tarnybų ar agentūrų taikomu režimu.

3. Remdamasi išsamia ir subalansuota faktų analize ir valstybėms narėms nurodytais teisiniais argumentais, laikydamasi 22 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros, Komisija įgyvendinimo aktais gali nuspręsti, kad Sąjunga turi būti atsakove tais atvejais, kai panašus režimas yra ginčijamas prieš Sąjungą PPO pareikštame susijusiame ieškinyje, kai sudaryta kolegija ir ieškinyje yra susijęs su tuo pačiu konkrečiu teisiniu klausimu ir kai tai būtina argumentacijos nuoseklumui PPO byloje užtikrinti.

4. Veikdama pagal šį straipsnį, Komisija užtikrina, kad Sąjungos gynyba būtų apsaugoti atitinkamos valstybės narės finansiniai interesai.

5. Po 8 straipsnyje nurodyto pranešimo gavimo Komisija ir atitinkama valstybė narė nedelsdamos pradeda konsultacijas pagal 6 straipsnį dėl bylos vedimo pagal šį straipsnį. Komisija ir atitinkama valstybė narė užtikrina, kad būtų laikomasi susitarime nustatytų terminų.

6. Tais atvejais, kai Sąjunga yra atsakovė, vadovaujantis 2 ir 5 dalimis, Komisija, prieš parengdama pareiškimų ar pastabų galutinę redakciją ir juos pateikdama, dėl jų konsultuojasi su atitinkama valstybe nare. Atitinkamos valstybės narės atstovai valstybės narės prašymu ir sąskaita įtraukiami į Sąjungos delegaciją bet kuriame posėdyje, o Komisija deramai atsižvelgia į valstybės narės interesus.

7. Komisija nedelsdama informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie bet kurį ginčą, kuriam taikomas šis straipsnis, ir apie tai, kaip jis taikytas.

10 straipsnis

Valstybės narės vedamas arbitražo procesas

1. Jeigu valstybė narė yra atsakovė, visais ginčo etapais, įskaitant galimą panaikinimą, apeliaciją ar peržiūrėjimą, vadovaudamasi 6 straipsniu ji:

a) laiku pateikia Komisijai visus atitinkamus su procesu susijusius dokumentus;

b) laiku informuoja Komisiją apie visus reikšmingus proceso etapus ir gavusi prašymą konsultuojasi su Komisija, kad būtų tinkamai atsižvelgta į ginčo metu iškeltą teisės klausimą ar kitą dalyką, kuriuo suinteresuota Sąjunga ir kurį nurodė Komisija atitinkamai valstybei narei pateiktoje neprivaldomoje rašytinėje analizėje; ir

c) Komisijos prašymu ir jos pačios sąskaita leidžia jos atstovams dalyvauti valstybei narei atstovaujančioje delegacijoje.

2. Komisija pateikia valstybei narei atitinkamus su procesu susijusius dokumentus, siekdama užtikrinti kuo veiksmingesnę gynybą.
3. Kai tik arbitražo sprendimas yra priimamas, valstybė narė apie tai informuoja Komisiją. Komisija apie tai informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą.

11 straipsnis

Sąjungos vedamas arbitražo procesas

1. Vadovaujantis 6 straipsniu, kai Sąjunga yra atsakovė ginčiuose, kuriuose visą galimą finansinę atsakomybę ar jos dalį privalėtų prisiimti valstybė narė, arbitražo procesui taikomos šios nuostatos:
 - a) Komisija imasi visų reikiamų priemonių atitinkamos valstybės narės interesams apginti ir apsaugoti;
 - b) atitinkama valstybė narė teikia Komisijai visą reikalingą pagalbą;
 - c) Komisija pateikia atitinkamai valstybei narei su procesu susijusius atitinkamus dokumentus, nuolat informuoja valstybę narę apie visus reikšmingus proceso etapus ir pradeda su valstybe nare konsultacijas visais atvejais, kai atitinkama valstybė narė to prašo, kad būtų užtikrinta kuo veiksmingesnė gynyba;
 - d) Komisija ir atitinkama valstybė narė pasirengia gynybai glaudžiai bendradarbiaudamos tarpusavyje; ir
 - e) į Sąjungos delegacijos procese sudėtį įeina Komisija ir atitinkamos valstybės narės atstovai, nebent atitinkama valstybė narė praneša Komisijai, kad ji ketina nebūti Sąjungos delegacijos procese nare.
2. Komisija reguliariai informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie 1 dalyje nurodyto arbitražo proceso eigą.

12 straipsnis

Atitinkamos valstybės narės galimos finansinės atsakomybės priėmimas, kai atsakovė yra Sąjunga

Kai ginčiuose, kuriuose visą galimą finansinę atsakomybę ar jos dalį privalėtų prisiimti valstybė narė, atsakovė yra Sąjunga, atitinkama valstybė narė bet kuriuo metu gali prisiimti bet kokią iš arbitražo kylančią galimą finansinę atsakomybę. Šiuo tikslu atitinkama valstybė narė ir Komisija gali sudaryti susitarimus dėl, *inter alia*,:

- a) arbitražo išlaidų periodinio apmokėjimo būdų;
- b) Sąjungai priteistų sumų sumokėjimo mechanizmų.

IV SKYRIUS

GINČŲ BAIGIMAS TAIKOS SUTARTIMI, KAI ATSAKOVĖ YRA SĄJUNGA

13 straipsnis

Ginčų dėl Sąjungos taikomo režimo baigimas taikos sutartimi

1. Jeigu Komisija mano, kad ginčo dėl režimo, taikomo išimtinai Sąjungos, baigimas taikos sutartimi atitiktų Sąjungos interesus, ji gali priimti įgyvendinimo aktą taikos sutarčiai patvirtinti. Tas įgyvendinimo aktas priimamas pagal 22 straipsnio 3 dalyje nurodytą nagrinėjimo procedūrą.

2. Jei pagal taikos sutartį būtų numatyti veiksmai, kurie nėra piniginės sumos sumokėjimas, taikomos tokiems veiksams reikalingos procedūros.

14 straipsnis

Ginčų dėl režimo, taikomo vien arba iš dalies valstybės narės, baigimas taikos sutartimi, kai Sąjunga pageidauja ginčą baigti taikos sutartimi

1. Kai Sąjunga yra atsakovė ginče dėl režimo, kurį taiko vien arba iš dalies valstybė narė, ir Komisija mano, kad ginčo baigimas taikos sutartimi atitiktų Sąjungos finansinius interesus, Komisija pirmiausia konsultuojasi su atitinkama valstybe narė, kaip nustatyta 6 straipsnyje. Tokias konsultacijas su Komisija gali inicijuoti ir valstybė narė.

2. Jeigu Komisija ir atitinkama valstybė narė susitaria ginčą baigti taikos sutartimi, ta valstybė narė siekia sudaryti su Komisija susitarimą, kuriame būtų nustatyti deryboms ir taikos sutarties įgyvendinimui būtini elementai.

3. Kai Sąjunga yra atsakovė ginče, kuriame finansinė atsakomybė tektų valstybei narei ir kuris nėra susijęs su Sąjungos finansine atsakomybe, ginčą taikos sutartimi užbaigti gali tik atitinkama valstybė narė, laikydamasi 15 straipsnio.

4. Kai pagal 9 straipsnio 1 dalies b punktą atsakovė yra Sąjunga, Komisija, pasikonsultavusi pagal 6 straipsnio 1 dalį, gali nuspręsti ginčą baigti taikos sutartimi, kai tokia taikos sutartis atitinka Sąjungos finansinius interesus. Priimdama tokį sprendimą, Komisija pateikia išsamią ir subalansuotą faktų analizę ir teisinius argumentus, kuriuose įrodomi Sąjungos finansiniai interesai.

5. Kai pagal 9 straipsnio 2 dalį Sąjunga yra atsakovė ginče, kuris yra susijęs tik su Sąjungos finansine atsakomybe ir kuris nesujęs su valstybės narės finansine atsakomybe, Komisija gali nuspręsti ginčą baigti taikos sutartimi.

6. Kai pagal 9 straipsnio 2 dalį Sąjunga yra atsakovė ginče, kuris yra susijęs su Sąjungos ir valstybės narės finansine atsakomybe, Komisija gali nuspręsti ginčą baigti taikos sutartimi tik gavusi atitinkamos valstybės narės sutikimą. Atitinkama valstybė narė gali pateikti išsamią siūlomoms taikos sutarties poveikio jos finansiniams interesams analizę. Kai valstybė narė nesutinka ginčą baigti taikos sutartimi, Komisija, nepaisant to, gali nuspręsti ginčą baigti taikos sutartimi – su sąlyga, kad tokia taikos sutartis nesukelia finansinių pasekmių atitinkamai valstybei narei ar nedaro poveikio jos biudžetui, – remdamasi išsamią ir subalansuotą faktų analizę ir teisiniais argumentais, kuriuose atsižvelgiama į valstybės narės pateiktą analizę ir įrodomi Sąjungos bei atitinkamos valstybės narės finansiniai interesai. Tuo atveju 19 straipsnis netaikomas.

7. Taikos sutarties, sudaromos pagal 4, 5 ir 6 dalis, nuostatose neturi būti numatomi jokie kiti atitinkamos valstybės narės veiksmai, kurie nėra piniginės sumos sumokėjimas.

8. Visos taikos sutartys pagal šį straipsnį turi būti patvirtinamos įgyvendinimo aktais. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 22 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

15 straipsnis

Ginčų dėl režimo, taikomo vien valstybės narės, baigimas taikos sutartimi, kai valstybė narė pageidauja ginčą baigti taikos sutartimi

1. Kai Sąjunga yra atsakovė ginče, susijusiame išimtinai tik su valstybės narės taikomu režimu, atitinkama valstybė narė gali pasiūlyti ginčą baigti taikos sutartimi, jei:

a) atitinkama valstybė narė priiima iš tokios taikos sutarties kylančią bet kokią galimą finansinę atsakomybę;

b) bet kuri taikos sutarties nuostata yra vykdytina tik atitinkamos valstybės narės atžvilgiu; ir

c) taikos sutarties nuostatos neprieštarauja Sąjungos teisei.

2. Komisija ir atitinkama valstybė narė pradeda konsultacijas, kad būtų įvertintas valstybės narės ketinimas ginčą baigti taikos sutartimi.

3. Atitinkama valstybė narė informuoja Komisiją apie taikos sutarties projektą. Laikoma, kad Komisija pritarė taikos sutarties projektui, nebent laikydamosi 22 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros priimtu įgyvendinimo aktu per 90 dienų nuo valstybės narės pranešimo apie taikos sutarties projektą pateikimo Komisija nusprendžia kitaip, motyvuodama tuo, kad taikos sutarties projektas neatitinka visų šio straipsnio 1 dalyje išdėstytų sąlygų. Kai taikos sutarties projektui pritariama, Komisija imasi visų būtinų priemonių, kad taikos sutartis įsigaliotų.

16 straipsnis

Ginčų dėl režimo, taikomo iš dalies valstybės narės, baigimas taikos sutartimi, kai ta valstybė narė pageidauja ginčą baigti taikos sutartimi

1. Kai Sąjunga yra atsakovė ginče dėl režimo, taikomo iš dalies valstybės narės, ir valstybė narė mano, kad ginčo baigimas taikos sutartimi atitiktų jos finansinius interesus, valstybė narė pirmiausia konsultuojasi su Komisija, kaip nustatyta 6 straipsnyje.

2. Jeigu Komisija ir atitinkama valstybė narė susitaria ginčą baigti taikos sutartimi, ta valstybė narė siekia sudaryti su Komisija susitarimą, kuriame būtų nustatyti deryboms ir taikos sutarties įgyvendinimui būtini elementai.

3. Jei Komisija nesutinka, kad ginčas būtų baigtas taikos sutartimi, ji gali remdamasi išsamia ir subalansuota faktų analize ir teisiniais argumentais, pateiktais valstybėms narėms, įgyvendinimo aktu priimti sprendimą – atsisakyti baigti ginčą taikos sutartimi. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 22 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

V SKYRIUS

GALUTINAI PRITEISTŲ SUMŲ AR TAIKOS SUTARTYJE NUMATYTŲ SUMŲ SUMOKĖJIMAS

17 straipsnis

Taikymo sritis

Šis skyrius taikomas tuomet, kai atsakovė ginče yra Sąjunga.

18 straipsnis

Priteistų sumų ar taikos sutartyje nustatytų sumų sumokėjimo tvarka

1. Ieškovas, kurio naudai galutinai priteisiama tam tikra suma pagal susitarimą, gali pateikti Komisijai prašymą sumokėti priteistą sumą. Komisija sumoka visas tokias priteistas sumas, išskyrus atvejus, kai atitinkama valstybė narė prisiėmė finansinę atsakomybę pagal 12 straipsnį; tokiu atveju priteistas sumas sumoka valstybė narė.

2. Jeigu pagal 13 ar 14 straipsnį taikos sutartyje nustatyta suma neįrašoma į sprendimą, ieškovas gali pateikti Komisijai prašymą sumokėti tą sumą. Tokias taikos sutartyse nustatytas sumas Komisija sumoka per taikos sutartyse nurodytus atitinkamus terminus.

19 straipsnis

Tvarka, taikoma nesant sutarimo dėl finansinės atsakomybės

1. Kai Sąjunga pagal 9 straipsnį yra atsakovė ir Komisija mano, kad, atsižvelgiant į 3 straipsnio 1 dalyje išdėstytus kriterijus, priteistą sumą, taikos sutartyje nustatytą sumą arba arbitražo išlaidas turėtų visiškai ar iš dalies sumokėti atitinkama valstybė narė, taikoma šio straipsnio 2–5 dalyse išdėstyta tvarka.
2. Komisija ir atitinkama valstybė narė nedelsdamos pradeda konsultacijas, kad būtų susitarta dėl atitinkamos valstybės narės ir, kai taikoma, Sąjungos finansinės atsakomybės.
3. Per tris mėnesius nuo prašymo sumokėti priteistą sumą, taikos sutartyje nustatytą sumą arba arbitražo išlaidas gavimo Komisija priima atitinkamai valstybei narei skirtą sprendimą, kuriuo nustatoma tos valstybės narės mokėtina suma. Komisija informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie tokį sprendimą ir savo finansinius argumentus.
4. Jeigu per du mėnesius nuo 3 dalyje nurodyto sprendimo įsigaliojimo atitinkama valstybė narė nepareiškia prieštaravimo dėl Komisijos sprendimo, per šešis mėnesius po Komisijos sprendimo įsigaliojimo atitinkama valstybė narė į Sąjungos biudžetą sumoka kompensaciją už priteistos sumos, taikos sutartyje nustatytos sumos arba arbitražo išlaidų sumokėjimą. Atitinkama valstybė narė privalo sumokėti mokėtinas palūkanas, apskaičiuotas taikant normą, atitinkančią kitoms į Sąjungos biudžetą mokėtinoms sumoms taikomą palūkanų normą.
5. Tais atvejais, kai atitinkama valstybė narė pareiškia prieštaravimą, o Komisija su valstybės narės pozicija nesutinka, Komisija per šešis mėnesius po valstybės narės prieštaravimo gavimo priima sprendimą, kuriuo reikalaujama, kad atitinkama valstybė narė kompensuotų Komisijos sumokėtą sumą, įskaitant palūkanas, apskaičiuotas taikant normą, atitinkančią kitoms į Sąjungos biudžetą mokėtinoms sumoms taikomą palūkanų normą.
6. Pagal 3 ir 5 dalis priimti Komisijos sprendimai skelbiami *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

20 straipsnis

Išankstinis arbitražo išlaidų apmokėjimas

1. Komisija gali priimti sprendimą, kuriuo reikalaujama, kad atitinkama valstybė narė iš anksto sumokėtų finansinius įnašus į Sąjungos biudžetą dėl numatomų ar patirtų arbitražo išlaidų. Toks sprendimas dėl finansinių įnašų turi būti proporcingas, atsižvelgiant į 3 straipsnyje išdėstytus kriterijus.
2. Jeigu arbitražo teismas nusprendžia atleisti Sąjungą nuo arbitražo išlaidų mokėjimo, o atitinkama valstybė narė mokėjo periodinius mokėjimus dėl arbitražo išlaidų, Komisija užtikrina, kad jos būtų pervestos iš anksto jas mokėjusiai valstybei narei, įskaitant palūkanas, apskaičiuotas taikant normą, atitinkančią kitoms į Sąjungos biudžetą mokėtinoms sumoms taikytiną palūkanų normą.

21 straipsnis

Valstybės narės mokėjimai

Valstybės narės kompensacija ar mokėjimas į Sąjungos biudžetą už priteistos sumos ar taikos sutartyje nustatytos sumos arba arbitražo išlaidų, įskaitant išlaidas, nurodytas šio reglamento 20 straipsnio 1 dalyje, sumokėjimą laikomi vidaus asignuotosiomis įplaukomis, kaip nurodyta Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 21 straipsnio 4 dalyje. Jomis gali būti padengiamos išlaidos, atsiradusios dėl susitarimų, sudarytų pagal SESV 218 straipsnį dėl investuotojų ir valstybių ginčų sprendimo, arba atstatomi asignavimai, iš pradžių skirti priteistos sumos ar taikos sutartyje nustatytos sumos ar arbitražo išlaidų sumokėjimui padengti.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda Investicijų susitarimų komitetas, įsteigtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1219/2012 ⁽¹⁾. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 4 straipsnis.
3. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

23 straipsnis

Ataskaitos ir peržiūra

1. Komisija reguliariai teikia Europos Parlamentui ir Tarybai išsamias ataskaitas apie šio reglamento taikymą. Tose ataskaitose pateikiama visa atitinkama informacija, įskaitant prieš Sąjungą ar valstybes nares pateiktų ieškinių sąrašą, su jais susijusius procesus, sprendimus ir finansinį poveikį Sąjungos biudžetui. Pirmą ataskaitą pateikiama ne vėliau kaip 2019 m. rugsėjo 18 d. Paskesnės ataskaitos teikiamos kas trejus metus.
2. Komisija kasmet Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia ieškovų pateiktų prašymų dėl konsultacijų, ieškinių ir arbitražo sprendimų sąrašą.
3. Kartu su 1 dalyje nurodyta ir Komisijos išvadomis pagrįsta ataskaita Komisija taip pat gali Europos Parlamentui ir Tarybai teikti pasiūlymą iš dalies keisti šį reglamentą.

24 straipsnis

Ginčai pagal susitarimus, sudarytus iki šio reglamento įsigaliojimo

Ginčų, kylančių iš susitarimų, kurie yra nurodyti 1 straipsnyje ir kurie buvo sudaryti prieš 2014 m. rugsėjo 17 d., atžvilgiu šis reglamentas taikomas tik tiems ginčams, kurių atveju ieškinys arbitražui yra pateiktas po 2014 m. rugsėjo 17 d. ir kurie yra susiję su režimu, taikytu po 2014 m. rugsėjo 17 d.

25 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2014 m. liepos 23 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

M. SCHULZ

Tarybos vardu

Pirmininkas

S. GOZI

⁽¹⁾ 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1219/2012, kuriuo nustatoma valstybių narių ir trečiųjų šalių dvišaliams investicijų susitarimams skirta pereinamojo laikotarpio tvarka (OL L 351, 2012 12 20, p. 40).

Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos bendras pareiškimas

Šio reglamento priėmimas ir taikymas nedaro poveikio Sutartimis nustatytam kompetencijos padalijimui ir neturi būti aiškinamas kaip Sąjungos naudojimasis pasidalijamąja kompetencija srityse, kuriose Sąjunga savo kompetencija nepasinaudojo.
